

Kongehøjen

Dolmen

Neolithic Age

Dolmen

Kongehøjen er en af Danmarks flotteste storstensgrave fra bondestenalderen. To gravkamre er bevaret i den store høj.

Kongehøjen ved Voldstedlund

Kongehøjen er en af de flotteste og bedst bevarede stenaldergrave vi har i Danmark og er virkelig sit navn værdig.

Ifølge et gammelt sagn blev en konge ved navn Volf begravet i højen, og heraf udspringer både højens og den nærliggende gårds navn. Sagnet siger også, at Volf's dronning skulle være begravet i den nærliggende Kjelderhøj. Kongehøj-navnet kan i øvrigt genfindes i adskillige danske dysser, jættestuer og gravhøje.

Kongehøjen er en af Danmarks flotteste storstensgrave fra bondestenalderen. To gravkamre er bevaret i den store høj.

Udgravninger i 1961 og den efterfølgende restaurering af langdyssen viste, at den er bygget i Tragtbægerkulturen i midten af bondestenalderen omkring 3.200 f. K. Den er således rejst længe før Danmark i vikingetiden blev et egentligt kongerige. Det særligt imponerende ved langdyssen er den næsten intakte randstenskæde med i alt 62 sten langs højens fod, samt de to meget velbevarede gravkamre som højen skjuler. En del af forklaringen på at dyssen er så velbevaret ligger i, at den blev frivilligt fredet allerede i 1892, og måske også i at det ifølge folketroen kunne gå folk meget ilde, hvis de brød stenkredsen omkring dyssen eller på anden vis forgreb sig på den.

Kongehøjen med den meget flotte randstenskæde set fra vest.

Ved langdyssens gavle mod øst og vest står en række mægtige - mere end mandshøje - og indtil 2,7 m. høje "stævnsten". At så store sten indgår i randstenskæden er ganske unormalt. Normalt er de forbeholdt til brug som dæksten i dyssernes gravkamre. Da Mariagerengen er rig på store sten, var det ikke i sig selv ekstravagant at bruge de store sten i randstenskæden, men der var selvfølgelig et stort arbejde forbundet med at flytte de store sten til pladsen forud for opførelsen af langdyssen.

De indtil næsten 3 m. store "stævnsten" i vestenden af Kongehøjen.

Opbygningen af den 52 m. lange, 22 m. brede og indtil 3 m. høje jordhøj som forseglar de to stenopbyggede gravkamre har været et gigantisk, kollektivt arbejde, og kan - som det er fremført fra mange sider - også ses som en manifestation af det lokale stammesamfunds territorium og grænser.

Indgangsåbning til det vestlige af de to gravkamre.

Der er adgang til de to gravkamre i højen. Husk en god lommelygte eller et stearinlys. I højens sydside ses to stensatte gangåbninger, hvorfra det gennem smalle kammergange er muligt at kravle frem til langdyssens to gravkamre som forsegles helt af den omgivende jordhøj.

Indre af kammergangen i det vestlige gravkammer.

Kammergangene er opbygget af store flade bæresten og tilsvarende dæksten, hvor mellemrummene er udfyldt og forseglet med mindre flade sten i en såkaldt tørmur. I gulvet ved overgangen til gravkammeret i det østlige kammer - som i øvrigt har fuld ståhøjde - ses en tærskelsten som markerer den oprindelige, indre døråbning til kammeret.

Et kig ud gennem den østlige kammergang.

Begge gravkamre er af mangekantet "polygonal" form og dækkes af en stor dæksten. I østkammeret understøttes dækstenen bl.a. over gangåbningen af indskudte sten, som det ses på fotografiet. I vestkammeret understøttes den mellem 10 og 15 tons tunge dæksten direkte af bærestenene. Mellemrummene mellem bærestenene er også her udfyldt med en meget velbevaret tørmur ved såvel gulv som loft.

Det østlige gravkammer med tilstødende kammergang.

Et kig indefra det vestlige gravkammer ud gennem kammergangen.

Tørmur med "delesten" i det østlige gravkammer.

Nationalmuseets udgravninger i 1961 viste, at det østlige gravkammer tidligere var blevet tømt, mens det vestlige og næsten jordfrie kammer stort set var urørt siden oldtiden.

Her fandtes - skjult under en stor stendynge på gulvet - bl.a. ravperler og nogle pilespidser, som repræsenterer gravgaver til de sidst gravlagte personer i dyssen. Disse er oftest langt yngre end de gravlæggelser dyssen blev opført for, og som altså ved senere gravlæggelser blev udrømmet fra kammeret. Gravgaver, som fandtes i kammergangen, stammer sikkert fra sådanne udrømmede begravelser. Oven på stenlægningen i kammeret lå et skelet fra en ko, hvoraf hovedet, det ene bagben og de yderste fodled manglede. Koen blev under udgravningen tolket som et sidste gravoffer, inden dyssen gik ud af brug, men senere kulstof-14 datering har vist at skelettet stammer fra 1800-tallet, hvor dyssen altså må have været åben eller blevet åbnet.

Tørmur mellem bærestenene nær dækstenen i vestlige gravkammer.

Hvis du ikke har mod på at kravle ind i gravkamrene i Kongehøjen, kan du ved at følge markskellet omkring 180 m. mod vest opleve en anden storstensgrav fra bondestenalderen. I den nu træbevoksede og afgravede høj som ligger her, ses et meget illustrativt grundrids af en lille jættestue. Selvom denne grav blev fredet samtidig med Kongehøjen, er dækstenene over kammeret og en af kammerets bæresten mod sydvest fjernet og genbrugt andetsteds. Over den nu næsten jordfyldte kammergang mod sydøst ligger stadig 2 dæksten, og på den afgravede høj omkring kammeret ligger adskillige afsprængte rester af de afgravede sten.

Jættestuetomten set fra sydvest.

Jættestuetomten set fra syd.

[Klik her for at se 3D-model af Kongehøjen.](#)

Kongehøjen med den meget flotte randstenskæde set fra vest.

De indtil næsten 3 m. store "stævnsten" i vestenden af Kongehøjen.

Indgangsåbning til det vestlige af de to gravkamre.

Indre af kammergangen i det vestlige gravkammer.

Access

- Dyssen ligger i en mindre løvtræsbevoksning lige nord for Hobrovej ca. 4 km. vest for Mariager ved gården Voldstedlund.
- Et lille fortidsmindeskilt i vejens nordside lige efter 8,6 km-mærket viser ind af grusvejen til gården.
- Parker på friarealet ved langdyssen uden at spærre for kørsel frem til gården.
Fra langdyssen udgår der også en afmærket trampesti til dyssen på marken ca. 180 m. vest for "Kongehøjen".
- Følg læhegnet langs det sydlige markskel.

Faciliteter

- Informationsskilt ud for langdyssens østlige gravkammer.

Særlige forhold

- Velegnet besøgssted for handicappede /gangbesværede.
- Husk en lommelygte ved besøg i langdyssens gravkammer.
- Hund skal føres i snor.

- Parkering mulig for mindre bus.

Related literature

348 oldtidsminder i Jylland – *Henning Dehn-Nielsen (Gyldendal, 1976)*

Guide til Danske fortidsminder – *Carsten Henrik Bang (Gyldendal og Skov-og Naturstyrelsen, 1994)*

Fortidsminder i Danmark – *Henning Dehn-Nielsen (Sesam, 1999)*

Mariagerens arkæologiske minder – *Karen Marie Christensen (Århus Amt, 1994)*

Vejviser til Danmarks Oldtid – *Ingrid Falktoft Andersen (Wormianum, 1994)*

Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen – - *(Sesam, 1981-84)*

Danske høje fra sagn og tro – *Mads Lidegaard (Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 1998)*

Jættestuer i Danmark – *Svend Hansen (Skov- og Naturstyrelsen, 1993)*

Jættestuen Jordhøj – *Poul Kjærø (KUMU, 1969)*

Danmarks Oldtid, Stenalderen – *Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)*

Stendysse - Arkitektur og funktion – *Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)*

Practical Information

ADDRESS

9550 Mariager, North Jutland

OWNERSHIP

Privately owned

GPS

56.635873, 9.922119

UTM

E556562 N6277234